

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Foia bisericescă, scolastică, literară și economică.

Ese o data în săptămâna: Duminec'a.

Pretiulu abonamentului:

Pentru Austria-Ungaria pe anu 5 fl.—cr.
" " " jum. anu 2 " 50 "
Pentru România și strainitate pe anu 7 " —
" " " , j. a. 3 " 50 "

Pretiulu insertiunilor:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conținu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondințele să se adreseze Redacțiunii dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogic-teologic, era banii la secretariatul consistoriului român ortodox din Aradu.

Nr. 1347. Pres.

Prea Onoratilor protopresbiteri, și onoratiilor preoți din eparchia Aradului.

Venindu la cunoștința Venerabilului nostru Sinodul episcopal de estimație, că în acele comune bis. în care nu sunt case parochiale preotii noștri întâmpina multe greutăți întru procurarea locuințelor sale, încât unii dintre ei suntu săliti a-si procură pe banii loru atari locuinție, cheltuindu-si pucină avere de care dispunu, și astia lipsindu-se de mediile cu care ar trebui se-si părte economia, adeca se-si lucre sessiunea parochială, după care traiescu; și în legatura cu acestea mai considerandu Ven. Sinodul episcopal, că în timpurile de acum, se află de multeori case private de vândare, prin comunele noastre, și încă chiar de cele situate în apropierea bisericelor și ale scolelor noastre cari cu pretiuri moderate, se potu aqură, și cu putine spese se potu straformă trebuințelor noastre: sub 30 aprile. a. c. Nr. 89, a adusul acelu conelus: ca „comunele noastre bisericescă, se fie indatorate, după putintia a procură locuinție pentru preotii loru, unde ar lipsi acelea.“

Deci conelusul acesta are în vedere ameliorarea încătva a dotării preoției noastre; totusi elu mai are și acea parte bună, că cumperandu noi casele din apropierea bisericelor și a scolelor noastre, nu ajungu în alte mani, carele le ar putea dora preface, în localuri publice — precum s'a mai intemplat.

Cându aducem acăstă la cunoștință onoratei noastre preotimi aflam de biue a intona la acestu locu: că și detorintia noastră, dar și a Ven. Sinodu este, ca la procurarea de case parochiale poporulu se nu se insarcine prin aruncuri și eiectări noue, ci acelea se lase se se procure în decursulu timpului cu încețu, din co-

lecte benevolе, întreprinse pe timpulu secerisului și alu culesului, său din economiile ce ar rezultă din spesele cultului, ori din o parte disponibila a capitalului bisericescu, apoi în fine și din alte venite locali, care bine cautate se potu atâa în fiecare comună, în măsura mai mare ori mai mică.

Pentru eruarea astorfelui de venite, aflu de bine, dreptu exemplu, a aminti aici, că la visitatiunile noastre canonice, am vediut în multe comune pamenturi nefolositore, de căte unul două, și mai multe jugere, în giurulu bisericilor și alu scolelor noastre și am disu: de ar lumină Dumnezeu pre cei chiamati, se le dee în arenda, spre folosire, acele pamenturi, atunci bisericele și scolele noastre ar trage din ele și pana la căte o sută floreni pe anu, din cari usioru se poate forma unu capitalu spre seopuri bisericesci și scolari.

Astfelui și altă asemenea venite întrelegemenoi, că se află mai în fiecare comună, în măsura mai mare său mai mică, de se voru căută cu deadinsulu.

Dupa premiterea acestor pentru esecutarea conelusului sinodalu mai sus atinsu, provocămu onoratii noștri preoti din comunele fara case parochiale, se folosescă tōte ocaziunile obvenindu pentru înființarea unui fondu căt de micu spre scopulu de susu și se ingrigescă căt mai bine, de remanenti a speselor cultului, și de banii bisericilor noastre, apoi se fie cu atențiu candu să se pune la vândare vre-o casă privată potrivita pentru locuinția preoțiesca, său vreunu întravilani coresponditoru scopului, și se facă numai de căt aretare protopresbiterului concerninte.

Pre' preonoratii protopresbiteri ii poftim cu indata ce ar primi vreo asemenea aratare, se escurgă la facia locului și tienendu constătate cu preotulu și comitetulu parochialu, se pună la cale cele de lipsa pentru procurarea locuinței

parochiali supunendu apoi caușa consistoriului spre aprobare, și respective ulterioara îndrumare.

Fiindu acăsta o cestiune de ore care ameliorare a dotației preoțieșei, acceptam dela preonoratii protopresbiteri și dela onorat'a preotime, se-si pună totă silintă intru realizarea bunei intențiuni a Venerabilului nostru sinodul episcopal, în interesulu preotimei noastre din prezintă și acelei viitore.

Dupa care rugandu pre Dumnezeu se ne ajute și la acăsta întreprindere salutară, cu binecuvantare archierescă am remasă

Aradu 3 Iuliu 1880.
Alu Vostru tuturor

de binevoitoriu:

Ioanu Metianu m. p.
Episcopulu Aradului,

Despre cultulu divinu.

(Responsu dlui Ioan Popea.)

(Continuare si fine.)

Sunt în lume lucruri, facia de cari omenimea să poarte cu cea mai mare stima. În categoriile acestora se numera în prim'a linia institutiunile religiose, biserigesci. Acestea pretindu conform naturei și meniuniei lor, că de câte ori ne ocupam de ele se o facem acăstă cu cea mai mare ingrijire și pietate. Acăsta pietate o au observat, și o observă cu cea mai mare strictetă totă poporele facia de institutiunile lor religiose.

Standu lucrul astfelu multă ne am mirat, vedindu, cum dlui Popea ca teolog ortodox se declara fără sfîrșea în colonele „Telegrafului Român“ cantari principali din sant'a liturgia de „frase“, adecă vorbe găle, cari nu exprima nici o idee, său cu alte cuvinte nimicuri.

„Frase“ numesce dlui Popea, cantările și rugăciunile din sant'a liturgie: „Carii pre Cheruvimi“, „In mormentu cu trupulu“, „Ale tale dintru ale tale tie, aducem⁹ de totă și pentru totă“ etc. ¹⁾

Aici ne sta mintea în locu vedindu în ce mod se exprima dlui Popea facia de aceste cantari și rugăciuni principale ale bisericei ortodoxe. Marturisim⁹, că n'am fi credințu nici odată, că vomu ajunge timpulu, că la noi, la romani, cari avem⁹ atâtea title de recunoșcinta facia de biserică nostra, și vedem⁹ respandindu-se prin presa astfelu de lucruri facia de cantările acestei biserici.

„Carii pre Cheruvimi“, ne spune biserică a

este, „cantarea angerilor, înmulu santei și de viață facător⁹ Treimi.“ În acăsta cantare da biserică esprezzione credinții sale, că „prin venirea Mantuitorului în lume cele pamentesci s'au unitu cu cele ceresci, și au invetiatu și muritorii a cantă pre pamentu înmulu, carele lu-canta angerii în Ceriuri.“ ¹⁾ Prin acăsta cantare se provoca credințiosii „a lepadă totă grigea cea lumescă“, ca astfelui ridicandu-se preste cele pamentesci „se primăscă pre Imperatulu tuturor (Christos), pre celu nevediutu incungjuratu de cetele angeresci.“

Sublimu este și maretu cuprinsulu acestei cantari! Său dōra pote fi ceva mai sublimu, mai edificatoriu pentru credințiosi, decât provocarea „de a se lepada de totă grigjă cea lumescă“ și a se înaltă cu mintea la Ddieu, că asemeneadu-se angerilor se primăscă (în sant'a Cuminecatura) pre Imperatulu Christos?

Nu „frase“ este dăra „Carii pre Cheruvimi“, cum dice dlui Popea, ci din contra o cantare de unu spiritu forte sublimu, maretu și edificatoriu, cum crede întręga biserică.

In cuvintele „in mormentu“ eu trupulu, in iadu cu sufletulu, in raiu cu talhariulu“ etc esprima biserică intre altele acelu mare adeveru alu Crestinismului, că Christos este Ddieu și că atare pretutindinea de facia. In urmare in aceste cuvinte se tractăza de unu adeveru dogmaticu santu și nestremutaveru, pe care întręga biserică lu-tiene de atare.

Astfelui permitetidu-ne a ne folosi de cuvintele dlui Popea, trebuie se constatămu că „orbu“ trebuie se fia acela, carele nu vede, că dlui Popea declarându aceste cuvinte de „frase“ comite unu atentat directu contra credinții bisericiei referitorie la dumnezeierea Mantuitorului Christos. De aceea nu potem crede, că acăstă se fia și convingerea Dsă. Altcum declaratiunea de „frase“ ce o face Dsa cantarilor și rugăciunilor din sant'a liturgia, învolva în sens unu eresu, pe care biserică lu-pedepsesce forte aspiru. ²⁾

Cele citate din epistolă dlui Popea le credem⁹ de ajunsu, pentru că cineva să se poată convinge, că vederile, prin cari d. Popea voiesce a-si motivă propunerea pentru reformarea cultului divinu sunt fără nici o basă, și chiar în directă contradicere cu doctrina bisericei ortodoxe, și obiectiunile, ce le face la adresăl nostră sunt numai nesce scornituri lipsite de orice temeu. Astfelui acum, după ce dlui Popea în epistolă adresata nouă și-a motivat propunerea sa pentru reformarea cultului divinu, lumea imparțială s'a potutu convinge pre deplinu, că dreptatea am avutu cand am disu, că aceea propunere apartine unui

¹⁾ A se vedé nrulu trecutu.

¹⁾ Vedi Mosiescu explicația santei liturgii pag. 49.

²⁾ Vedi Siagun'a dreptulu canoniciu §. 484.

currentu de idei „streine de literă si spiritulu doctrinelorui Salvatoriu lui lumii“¹⁾. Nu o reforma a cultului divinu, facuta cu chibsuie la si in spiritulu bisericei intentionéza Dsa, ci înaltându-se mai pre sus de biserica voiesce schimonosire si distrugere, unu lueru nepermis dupa literă si spiritulu doctrinei bisericei nóstre.

Spre orientare vomu reasumá aci pe scurtu acésta doctrina.

„Actiunile sante, séu cultulu divinu alu bisericei nóstre representa in modu simbolicu economia divina a opului mantuirii némului omeneșeu. Ele infaciéza istoria vietii pamentesci a Salvatoriului lumii, inaltia spiritulu crestinului la ideile cele mai sublime, si produce semtimentele si dorintiele cele mai sante. Cultulu divinu ne intaresce in credintia, ne animéza in dragoste, ne insufletiesce in sperantia nostra, si prin semne vediute face, că sè-se cobore in inim'a nóstre darurile cele nevediute ale lui Ddieu, pentru că se ne intarim in adeverata pietate. Tóte cele ce se intempla in cultulu crestinu au unu sensu profundu misteriosu, tóte esprima cutare séu cutare adeveru evangelicu.

Omulu, care cuprind este sensu profundu misteriosu, trebuie se recúnóasca, că elu este espressiunea cea mai fidela si cea mai démina a spiritului religiunei crestine si scóla cea mai buna a pietatii pentru crestini.²⁾ Form'a servitului divinu, cu deosebire liturgia deriva fara indoieala directu dela apostoli. Urmatorii loru nemedilociti au primitu dela ei dreptulu si detorintia a organisá tóte in biserica in rendu bunu si cu buna chibsuie, si a perpetuá in inimile generatiunilor urmatórie prin practic'a bisericei, prin instituirea serbatorilor si a ceremonieloru mai multe adeveruri transmisse loru prin Apostoli,³⁾

In facia acestei doctrine singurulu indreptariu in cele religiose, carele vorbesce atât de evidentu pe langa ecce dise de noi, cine nu vede căt de nedreptu, căt de nechibsuie, căt de usioru si fara socotela a procesu dlu Popea, cand a facutu acea „nefasta“ propunere?

Dreptate am avutu dara, cand am disu, că astfelu de reforme „se pretindu sub masca unui liberalismu reu intielesu si chiar falsu;“ dreptate am avutu, cand am disu, ca „unde este vorbla de principie divine, eterne si că atari perfecte, acolo in spiritulu bisericei si altu mintii sanatose, ori ce incercare de reforma este una lueru cu totulu absurd;“ dreptate speram că avem si astadi, cand judecandu dupa cuprinsul epistolii lui Popea adresate none dicem, că nu o reforma necesaria si permisa a cultului

divinu intentionéza Dsa, ci o adeverata schimonosire.

Nu schimonosirea institutiunilor positive, cum vrea Dlu Popea, este calea catra progresu, ci faptele ne constata, că la acésta ne conduce numai o aplicare conscientiosa a acestorui institutiuni. Dovéda despre acésta ne servesce intre altele si viéti a si faptele marelui Metropolitu Andreiu.

Cine cunóisce viéti a acestui mare barbatu alu bisericii nóstre, si-aduce de siguru aminte, căt de multi tienea Elu la institutiunile bisericei, si câta strictetia observá Elu facia de executarea acurata a cultului divinu, cum umblá Elu de regulatu si cu cea mai mare placere la biserica, cum in anii din urma ai vietii sale, că betranu si atacatu de unu morbu greu se pleca la pamentu, si facea metanii in biserica alaturi a clericii si intregu poporulu in totu decursulu postului mare.

Óre de ce facea Elu tóte acestea? De buna séma pentruca erá pe deplinu convinsu, că nu de „frase“ se tractéza in cultulu divinu, cum dice dlu Popea, ci de o institutiune, carea „este scóla cea mai buna a pietatii pentru crestini,“¹⁾ cum invétia biseric'a. Au dóra in acésta se aréta stim'a scolarilor sei catra invetiatoriulu, că cu buzele sè-lu numim „mare,“ ér cu faptele se cautam a nimici totu ce a creatu elu prin cuventu si fapte?

Acum dupa tóte acestea fia-ne permisu a mai adaoge urmatórele:

Doue lucruri scumpe ar remasu romanului din betrani: legea si limb'a. Este mandru romanulu de acésta moscenire, si are tóta dreptatea. In ea si-vede elu salvata si sustinuta individualitatea. Ea reprezinta triumful celu mare eluptatu de moșii si stremosii nostri prin multe sirioie de sange in lupta cea grea si indelungata din veacurile de trista aducere aminte.

Romanulu este mandru de legea lui. Convincerea sa i spune, ca mari suntu servitiele, ce i le a facutu in trecutu, mare este puterea ei salvatoria pentru timpulu de facia si pentru totu viitorulu.

Este de multu acum, de cand romanulu traieste in acésta lege. Ea este vechia, că si viéti a lui in partile acestea. Elu o a adusu cu sene din Rom'a cea betranu, si o a privit u dela incepantu si pana in diu'a de astazi de celu mai scumpu tesauru alu seu, puternicu in credint'a, ca elu profeséza acésta lege asia, cum o a invetiatu Salvatoriulu lumii, si cum o a propagatu popórelorui apostolii sei.

Vechimea, timpului, de cand romanulu tra-

¹⁾ Vedi nrul 47 din Bis. si Scóla anulu 1879.

²⁾ Vedi Macaire, Introduction a la Theologie orthodoxe §. 93.

³⁾ Vedi Macaire opulu citatu § 130.

⁴⁾ Vedi Macaire opulu si loculu citatu mai sus.

iesce în principiile bisericei ortodoxe a faciști, că principiile acestei biserici cu toate ale ei se intre în *caracterul specific* al poporului nostru, se formează o parte întregitoria a individualității noastre.

Faptul acesta este fără indoială unu momentu decidoriu în viața și dezvoltarea oricărui popor. Vechiul ca timpulu și curatul ca aurulu este adeverulu, ca în mersulu poporelor spre dezvoltare caracterul specific alu loru eserțea o înrăurire, ce nu se poate delatură prin nici unu felul de forțe.

Purcediendu din acestu principiu mare ne amu disu totdeun'a; romanul este estrenul legatu de legea sa. Elu tiene multu la acesta lege, și celu ce se încercă a i denatură acesta lege sub pretextulu reu intielesu, ca prin acăstă i-ar precipita dezvoltarea, comite unu atentatul asupra acestui popor. Astfeliu convingerile noastre și alipirea catra adeverurile religiuniei propagate de biserica ortodoxa s'au potentiatu și prin iubirea, ce o avem catra națiunea, carei'a apartinem. Omulu nu si-pote negă natur'a sa si semnamentele streplantate din neamu in neamu in decursu de atâta secli.

Scumpa le a fost parintiloru nostri legea stremosiesca, pătra nestimata este ea și ramane pentru toti romani binesemitorii. Mare a fost ingrijirea loru că se ne conserve in tota puritatea acesta lege, nu mai putienu mare trebuie se fia ingrijirea nostra de a pastră acestu prețiosu tesauru si a face, că se-si reverse asupra nostra fructele-i manose.

De aceea diceam noi in uhu articlu alu nostru: „Biserica a fost cetatea cea intarita a neamului nostru in trecutu, ea este si astazi. Murii ei inse ne voru poté dă puterniculu loru ajutoriu numai atunci, cand vom fi condusi in toate actiunile noastre de stim'a si pietatea, ce o detorim sa teloru asiedieminte ale acestui sanctuaru alu Domnului.“¹⁾

Prim'a missiune a bisericei si in urmare si a unei foi bisericesci este: a ingrijí ca doctrin'a Salvatorului lumii si santele asiedieminte ale religiuniei si bisericei Lui se-se conserveze in puritatea loru genuina, si a lucră, că acea doctrina si aceste sante asiedieminte se produca fapte, si se conduca popoarele la fericirea temporală si eterna.

Acăstă este profesiunea de credintia inscrisa in programul acestei foi. Acăstă ne a condus in trecutu, acăstă ne va fi stău'a conducețoria si in viitoru.

Se nu se supere deci nimenea pe noi, daca

purcediendu din acestu motivu ne implinim detorintia, si tractam totu ce se ivesce la noi in biserica asta pecum ne impune convingerea si precum pretinde doctrin'a bisericei.

Cuventare despre lucru

„Si Dumnedieu luă pre omu si-lu puse in gradin'a Edenului că s'o lucrez și s'o padișca.“ Facere C. 2. v. 15.

Cu ajutoriulu Celui de susu, am ajunsu érasi I. Cr. vremea de multu dorita, vremea secerisulu; cand sirguinciosulu lucratoriude pamantu ieas resplat'a crontelor sale ostenele, — si fiindca secerisul bunu numai dupa seversi ea cu sirguintia a lucrurilor premergetore secerisulu, se poate acceptă; dreptu aceea se petrecemu si noi I. A. pucintelu timpu in vorbire evlaviosa despre lucru, despre urmarile cele salutari si bunatatile provenitore din lucru; nu altmintrea si despre urmarile funeste ale nelucrarii.

Că se potem noi inse vorbi cu temeu despre acestea, se privim I. Cr. in giufulu nostru si privindu la totu ce viața in marea lume, vom observa numai decât, că toate sunt in miscare, toate sunt in lucrat. Priviti I. A. si cele mai mici vietati si veti observa la densele lucratu cu sirguintia de modelu; uitati-te la albine cu ce iutiela — sfasiandu cu placere atmosfer'a — percurgut campurile si livele, sbrandu de pre flóre pre flóre, că se stringa miere spre nutrementu, pentru timpulu greu de érna; poteti privi I. Cr. si la micuția insecta, la furnic'a legata de pamantu si la dens'a asisderea veti observa lucru cu sirguintia exemplara, dar si o planta din gradinele noastre inca e in lucrat continua; ea resare, cresce, infloresce si produce rodul. Se luamu la mana sant'a scripture si percurgendo cu atentiune vomu poate vedea, că si mantuitorulu nostru Isa. Cr. fiind cu trupulu pre pamantu — invetiandu popoarele — a lucratu, dupa cum insusi marturisesc despre sine dicendu la Ioanu c. 5. v. 17. „Tatalu meu lucréza si eu lucrezu.“

Si ore unde se privim I. A. că se nu afiam lucrat? De ne vomu apropiá cu cugetulu animei noastre de ceriu, de tronulu atotputernicului Dumnedieu, si acolo vomu afla lucrat; pre banulu Dumnedieu in continuu lucrat pentru sustinerea, fericirea si mantuirea nostra; — de ne vomu păgori cu cugetulu in sinulu rece alu pamantului seu in adencimete marii, asisderea si acolo vomu afla lucrat continua, asta este I. Cr. in toate partile in toate anghieletiele lucrat si er lucrat! pentru ca asia a binevoitu Dumnedieu dintru inaltinea Sa pre inalta.

Standu lucrul astfeliu I. A. ore omulu, ore numai omulu! se fie destinat spre nelucrat? Ore numai elu finti'a cea mai alăsa alui Dumnedieu se privesca cu manile incrucisate, cum se misca cum lucra toate in giurulu seu? Nu I. A. de un'a mia de ori nu! acăstă nu poate sta, căci scrisu este la Facere c. 2. v. 15. „Si luă Dumnedieu pre omu, si-lu puse in gradin'a Edenului că s'o lucreze si s'o păzescă.“ Prin acestea cuvinte se arata apriatul, că omulu are datorintia prescrisa de Creatorulu seu, că prin lucratu cu sirguintia se-si percurga viața sa pamantescă.

Să ve intrebui I. A. pentru ce ne-a daruit Dumnedieu cu manii asia vădnică de lucru? dora

¹⁾ Vedi Biserica si Scola nrulu 52 din anul 1879.

petrucă se le tienemă incircisiate pre peptu, său dóră celu multu se-lé intindemă după rodulu cutarni pomu spre a-ne nutrî! Pentruoe ne-a darnită Dumnedieu cu minte? cu acea insusire caracteristică, care face pre omu, — omu ia intielesulu adeveratul cu cuventului, — dóră numai pentru aceea, că cu ajutoriulu ei se potem cunoscă ce e bine, dar nu si pentru aceea, ca se ne nisuimă a ajunge la bine? său dóră pentru acea că ajutorati de lumină mintei cu mai mare istetimă se potem tiese intrige spre nefericirea deapropelui? Nu pentru aceea I. Cr. ci tóte, insusirile sus dise, precum si altele multe — pre cari pentru că se nu fiu pré lungu in vorbire le retacui — pentru acea ni le-a daruită Dumnedieu că — ajutorati de schintei'a divina, de minte — se le folosimă, petrucă vieti'a nostra pamentescă s'o facemă căt se pote mai placuta si indestulita si petrucă cu ajutoriulu acestor'a se-ni potem supune pamentulu si se potem stepani preste paserile ceriului si pescii marea si preste tóte animalele pamentului, amesuratu poruncei primite dela Dumnedieu precum se află scrisu la Moise c. 1. v. 28. „Cresceti si ve inmultiti si umpleti pamentulu, si-lu supuneti pre din-sulu, si domniti preste pescii marea, si preste paserile ceriului, si preste animalele pamentului.“

Ce se intielegemu sub acestea cuvinte divine I. A. nici mai multu nici mai pucinu de căt că: omulu are datorinti'a că folosindu-se de putintiele si insusirile primite dela Dumnedieu, se esployateze tóte darurile naturei in favórea sa — se lucre cu sirguintia, că se-si cascige o stare óresi-care aici pre pamentu după impregiurari, — că asiá se-si pote inplini datorintile facia de sine si famili'a sa alimentandu-o si ingrigindu-se de crescerea buna a ei, se-si pote inplini datorintile facia de biserică si scola, precum si facia de aprópele neputinciosu si slabanogu, facendu fapte de milostenia, fapte de indurare, ceea ce poruncesc insasi legea dumnedieésca, si in sfersitu se-si pote inplini cu acuratetă datorintile facia de statu — alu carui'a membru este — fiind acest'a avisatu la ajutoriulu si spriginulu fiesce carui'a individu ca se pote sustă ca atare.

Ca omulu se pote face destulu la tóte acestea detorintie, trebue se lucre si inca cu sirguintia. Si acuma ve intrebu I. A. cari ómeni sunt mai vertosu in stare a face destulu detorintielor'loru ca crestini si cetatieni, cei lueratori său cei nelucratori, adeca lenesii? Nici nu asceptu respunsu, convinsu fiind că toti mi-veti responde unanimu ca cei lueratori. Asia si este I. Cr. căci pre căti dintre ómeni nu-i putem audi in dilele nostre dicendu: si eu asiu merge la sant'a biserică, inse n'am unu vestmentu mai bu-nisoru care imbracandu-lu se me pote infaciá in cas'a Domnului fara sfiéla, mi-asu trimite si eu pruncii la scola, inse nu-i potu provedea cu vestimente si incaltiamente. De acestea si altele ca acestea se potu audi, inse nu dela ómenii lueratori, ci dela cei nelucratori. Astfelii de ómeni nu numai că nu-su in stare a ajutorá pre deaproapele slabanogu si neputinciosu, nu numai nu potu stă intru agiutoriulu asiedimentelor sante, precum bisericii si scólei, dar nu-su in stare a-si chrani si imbracă trupulu după cuviintia, nu-su in stare a-se ingrigi de crescerea buna a filoru sei, prin ce nesocotescu cuventului lui Dumnedieu ce se asta scrisu in proverbele lui Solomonu c. 29. v. 17. „Invétia pre fiulu teu, si te va odichni si va fi bucuria si frumséti'a sufletului teu.“

Luerulu e angerulu paditorin alu nostru, elu

ne sustiene, elu ne chranescă elu da tarie si putere trupului nostru, elu alunga din mintea si anima nostra totu feljulu de cugete rele. Au nu sciti I. Cr. că cele mai multe si mai mari faradelegi si pecate le facu nelucratorii, lenesii, cari la inceputu numai din petrecere de timpu facu căte o faradelege mai nica, mai tardin din datina, si in fine după ce prin nelucrare prin lenevire au prepadită averea ce dóră au eredita dela parinti fomea i. constringe la face-rea celor mai grozave faradelegi. Omulu lucratoriu este scutită de tóte acestea. Elu lucra ca se pote odichni, si odichnescă ca se pote lucra, ér acesta variatie intre lucru si odichna face vieti'a nostra fericita si placuta.

Multe asi avé inca de disu, multe urmari bune ale lucrului si, — si mai multe urmari rele ale nelucrării a-si poté avé insirá. Le retacu inse in acea buna sperantia că si din cele dise pana aci s'a vedintu destulu de luminatul atât parteal ce buna a lucrului căt si cea rea si nefericita a nelucrării, atrandavie.

Si acuma ca se poteti vedé si pricpe I. A. că ce influintia are lucrul asupra unui nému, asupra unui poporu intregu, se aruncam o privire fugitiva asupra némurilor, asupra popórelor conlocuitore cu noi intr'o tiéra, dar se nu mergemă asia departe, se privimă numai la némurile la nationalitatile, cari locuescă cu noi intrunu orasii, si vomu observă, vomu bagă de séma numai decât: că acelea némuri cari lucra mai cu sirguintia, cari si-au cascigatu cunoșcintie de a lucra cu inlesnire, si cari sciu chivernisi si crutiá cele cascigate prin lucru, aceleia sunt mai avute, mai indestulite si mai fericite. — Dar cu parere de reu si necajitu pana in adencul sufletului trebue se marturisescu, că noi Romanii suntemu cei din urma, in locu se mergemă înainte, in locu se cascigamă, perdemă si aceace am ereditu dela parintii si stremosii nostri. Au nu vedeti cum casele romanilor in iacetulu devinu in mani streine, nu vedeti, cum multe din pamenturile romanilor sunt astadi cuprinse de strainu, asia incât daca va merge totu asia, ve intrebu I. A. ce va se fie cu noi, ce va se fie din copii, nepotii si stranepotii nostri? — Totu atâta'a proletari, totu atâta'a slugi necagiti si amariti, cari in culmea necazurilor blastamuri vor impropescă asupra mormintilor nostri, petrucă nu li-am sciută sustiné avereala eredita dela mosi, stramosi, petrucă nu i-am dedatul de mici la lucru, la cumpetu, la sirguntia.

Nici dincolo de mormentu nu potem conta la fericirea promisa de Dumnedieu, căci tiepetele de desesperare si blastemurile filoru si nepotilor nostri voru conturbă fericirea nostra cea cerésca. Acést'a inse sciu că nu doresce nimenea dintre voi I. A. Deci luati la inima cuvintele mantuitorului nostru I. Cr. cand dice: „Lucrată pana cand este diua, căci daca va veni móptea, apoi nu veti putea lucra“ Luati la inim'a vóstra cuvintele poetului: „La lucru cu mana bărbătesca, si atunci natiunea nostra de nou va se infloréscă.“

¹⁹² Luati-le tóte acestea la inim'a vóstra buna, si ve promiteti sus si tare, că de aci inainte veti desvolta mai mare diliginta in lucrurile vóstre, promiteti! Vé că nu veti lasa de aci inainte nici o palma de pamentu cascigata cu crunt'a sudore a strainosilor se fie caprinsa de straini. Acést'a trebue se o faceti, daca nu voiti, că istoria odata se dica: pre aceste locuri a vietuitu unu popor romanescu, care inse

din smint'a sa propria a disparutu ca rou'a de demetia.

Iubitiloru Crestini precum si de altadata, asia si acumă ve rogu: ca cele dise de mine se le intipariti bine in mintea si in inim'a vostra, — si deschiliinitu ve rogu se ve nisuiti a dā crescere buna filoru vostru cari sunt sperantia venitorului. Spuneti-le că Dumnedieu voiesce că totu omulu se fie aici pre pamentu indestulit, arestatati-le caile pre cari purcediendu, potu se-si cascige indestulire, invetiatii fric'a Domnului, indemnati la lucru, la cumpetu la crutiare si pastrare. Nu-i dedati la cheltueli mari si fara de folosu, nu la vestimente scumpe, nu la pompa, la lucsu; ci de micuti i- crescati in legea lui Dumnedieu, invetiandu-se fie sîrguintiosi, crutiatori si cu cumpetu in tot, si acésta s'o faceti I. A. caci numai asia poteti ave sperantia se fie din fii vostru omeni barnici, totu atâta romani si crestini spre fal'a nemului nostru si a bisericei noastre dreptu maritore.

Demetriu Cornea,

Paulistu, Comit. Aradu in 20/6 1880.

Onorata Redactiune!

Subscrisulu am onore a aduce la cunoșinti'a onoratului publicu resultatu esamenelor dela scólele elementare din comun'a nostra.

Astazi la orele 7 diminetia s'a inceputu esamenu cu scol'a de fetitie. Marturisescu că era o placere se asculti respunsurile fetitelor. Ele respundean fara sfîla, la tot intrerbarile, ce li se punea atât de disior'a invetiatoresa Juliana Nutiu, cât si de ospetii, cari erau presenti in numeru destulu de mare. Din tot respunsurile si din tienut'a fetitelor ne am convinsu, ca in adeveru in aceasta scola s'a facutu un progresu iubucitoriu din tot obiectele de invetiamant. Mare bucuria a facutu apoi tuturor cu deosebire cantulu si lucrulu de mana.

Vediendu noi sporilu facutu de disior'a invetiatoresa am constatat cu totii, că fericita a fost ideia de a se introduce in dieces'a nostra scólele de fetitie si a aplicat intrensele invetatoare bine crescute si binepregatite. Multi dintre noi si-diceau la aceasta ocazie, că ar fi fostu de bine, daca s'ar fi introdusu scólele de fetitie cu invetatoare barem cu diece ani mai nainte!

La 10 ore multiemisi cu cele ce am audut si vedintu am trecutu cu totii in scol'a de baieti. Din respunsurile baietilor si aici s'a potutu constata unu sporu destulu de bunu, desi invetatorulu Savu Mihuti'a este unu teneru, carele abia in anul acesta si-a inceputu carier'a de invetatoriu.

Standu lucrula astfelui este de doritu, că epitropia parochiala se desvolte mai multa energia facia de salariul invetatorului si invetatoresei, si se staruiésca ca se-li-se solvésca pe viitoru salariul regulat in semnul de recunoscinta si rebonificare pentru zilulu desvoltat intru imprimarea detorintiei.

Zamfiru Conopanu,

Diverse.

* **Maiestatea** Sa regale nostru va avea auulu acesta o intrevedere la Gastein cu imperatul Germaniei Vilhelm. Acesta intrevedere va avea unu caracteru familiaru.

* **La institutulu pedagogico-teologicu romanu** ortodoxu din Aradu s'a tienutu Duminec'a trecuta dupace s'a terminat esamenele publice de veră festivitatea solemnă a incheiarii anului scolasticu. In acesta di s'a celebrat in biseric'a catedrala unu Te Deum, ér dupa finirea servitiului devinu s'a cettu in sal'a institutului classificatiunile elevilor.

Dupa cetirea classificatiilor Prê Santi'a Sa, parintele Episcopu eparchialu Ioan Metianu, luandu cuventulu se adresă printru discursu catra elevii abiturienti, indemnandu-i, că in totle vietii loru se aiba in vedere, si se conduca de cunoșintiele si ideile cascigate in decursulu anilor de studiu. Aceste cunoșintie se caute se si-le inmultișca prin unu studiu continuu teoretic si practic. Animati de amorea catra biserica si poporu, si avendu de stea conduceatoria a vietii loru legea Domnului se-si indeplinesca cu cea mai mare conscientiositate missiunea, pentru carea s'a pregatit, missiunea imprunata cu oficiele, ce li le va incredintă biserica. Dupa aceste cuvinte frumose Prê Santi'a Sa impartesi eleviloru binecuventarea arhierescă, si astfelui se incheia aceasta festivitate solemnă.

* **In Francia** s'a serbatu in 14 Iuliu serbatorea libertatii. Cu acesta ocazie s'a impartit drapelul noue republicane tuturor regimentelor.

* **Necrologu.** Veduv'a Elen'a nascuta Bercse, cu inima infranta de durere aduce la cunoșintia in numele seu, a fiului seu Joaru, si ficei sale Maria, cu ginereseu Dimitrie Tamasdanu soci'a Sofia Jonutiasiu, asia nepotii si nepotele, Silvia, Joaru, Lucretia, Livius, Cornelu si Mari'a, mai departe maicasa Rozalia Bulboaca, sócr'a Elisaveta Bercse, si cumnatul seu Miron Vasilie, cu soci'a Sabin'a si alu intregei familie remasa in doliu, că inbutul si neunitatul ei sotiu, tata, socru, mosiu si cumnatul Joaru Bulboaca, possesoru mare au reposat in Domnulu in 26 Juniu st. v. 1880. diminetia $\frac{1}{3}$ ore in etate de 59. ani si in alu 5-lea anu a casatoriei sale fericite.

Remasitiele pamintesci ale reposatului sau depusa spre odihna eterna dupa ritulu oriental dela locuința reposatului in 27. Juniu st. v. anulu curentu la 3 ore dupa amedi in cimiteriulu gr. or. alu comunei Curticiu. Fie-i tierin'a usiora si memori'a binecuvintata!

* **La mai multe gimnasie unguresci de confesiunea helvetica se intentionează a nu se mai propune pe viitoru limb'a germana că studiu obligat.**

* **Dlu Petru Popoviciu**, invetatoriu si profesor de cantu si rituale la institutulu podagogico-teologicu din Aradu si-a serbatu Dumineca trecuta jubileul de 25 de ani in carier'a sa de invetatoriu. Felicitandu si noi din parte-ne pe dlu jubilantul, i-dorim multi fericiti ani, se pota lucra multu timpu pe carier'a s'a de invetatoriu cea, atât de frumosa si impreunata cu atât'a responsabilitate.

* **Osman-pasi'a**, comandantele dela Plevna este dimisionat din postulu seu de ministru de resbelu. Causa acestei dimissionari se crede a fi motivul, ca elu voiaj, că Turci'a se-se împotrivesca rotarilor Europei intru executarea tractatului de Berlin.

* În Moldova seriul jurnalele s-au vedințu dilele din urma circulația emisarii rusești. Poliția a aflat, că printre densii erau generali, coloneli, și ingineri, cari luau planul teritoriului, ba în aceste intrigi ar fi mestecătu chiar și agentul Russiei.

Avisu

în treabă stipendielor din fundația lui Gozsdu.

Fiindca reprezentanța fundației lui Gozsdu, e convocată la siedința gen. ord. deja pe 22. Aug. 1880. cal. nou: de aceea, terminul publicat în harthi'a noastră din 11. Iuniu a. c. Nr. 89. pentru Concursurile și justificările la stipendiele lui Gozsdu pe 25. Aug. a. c. se termurește pe 20. Aug. 1880 cal. nou.

Budapest 11. Iuliu 1880.

Comitetul adm. alu reprezentantie fundației lui Gozsdu.

Concurs.

Pentru deplinirea statiunii invetatoresci din comun'a Erdeisiu Comitat. Aradului cerculu Chisineului cu acésta se publică concursu de nou cu terminu de alegere pe Dumineacă din 3 Augustu st. v. a. c.

Emolumintele suntu:

Bani gata 151 fl. v. a.; $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu aratoriu; pasiunaru după $\frac{1}{4}$ de sesiune; 600 stangeni \square de vie.; 300 st. \square după vie adausu; curescise de 120 st. patrati; 8 orgii de lemn din care se va incalzí și scol'a si quartiru liberu cu gradina de legumi.

Voitorii de a ocupá acésta statiune, suplicele sale instruite cu documintele necesarii pana in 1. augustu st. v. a. c. acu se li substerne concernintelui Protopresbiteru si Inspectore scolaru Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza) éra pana la terminulu alegeriei in cutare Dumineca sén Serbatóre, se se prezenteze la biseric'a din locu, pentru de a-si aretă desteritatea in cantari si tipicu.

Erdeisiu 29. Iuniu 1880.

Comitetul parochialu.

In contielegere cu mine: Petru Chirilescu m. p. Insp. scol.

Conformu deliberatului V. Consistoriu dñ. 1. Iuliu 1880. Nr. 1691. de nou se escrie concursu pentru parochia de clas'a I. din comun'a Seleusiu in protopresbiteratul Vilagosiului (Siria) devenita vacanta prin mutarea lui Demetru Popa la Pecica cu terminulu de alegere pe 20. Iuliu. st. v. a. c.

Emolumintele impreñate cu acésta parochia suntu urmatorele:

- Cuartiru cu gradina, canepisce și folosirea unei sesiuni de pamentu;
- Biru dela 180. case câte un'a mesura ceturudiu sfarmatu;
- si stolele usuate.

Concurrentii au a se acomodă si petitulu loru alu instruă in firulu "Statutulni Organican" si Regulamentului pentru deplinirea parochielor, apoi a-le tramește oficiului protopres. in Vilagos pana la 19. Iuliu a. c. st. v. eschisive.

Pana atunci competitorii au a se prezenta in un'a din Dumineci la biseric'a din Seleusiu spre a-si arată desteritatea in predica si cantu.

Déca nu s'ar afă recrunti cu qualificatiune de clas'a prima, se vor admite la candidare si alegere si cei cu qualificatiune pentru parochia de clas'a II.

Seleusiu la 15/27 Iuniu 1880.

Comitetul parochialu.

In contielegere cu mine: Georgiu Vasileviciu m. p. protopopul Vilagosiului.

Pentru vacantele statiuni invetatoresci, din:

I. Hassiasiu, cu terminu de alegere pe 3/15 Augustu a. c.

Emolumintele in bani gata 100 fl. v. a. 10 meti de grâu si 10 de cuceruzu, 16 fl. pentru conferintie, 10 fl. pausialu, 3 lantie de pamentu si 6 orgii de lemn.

II. Leucusiesci, cu terminu de alegere pe 17/29 Augustu a. c.

Emolumintele: in bani gata 84. fl. v. a., 12 meti de grâu, si 20 de cuceruzu, 36 fl. pentru clisa; 6 fl. pentru lumini, 5 fl. 61 cr. pentru sare, 10 fl. pentru conferintie, 8 fl. pentru pansialu, si 10 orgii de lemn, din cari se incaldiesce si scol'a. Dela sporul alegandului invetiatorin, va depinde urcarea salariului seu, spre a corespunde sumei de 300 fl. v. a.

Recursele, adresate respectivului Comitetu parochialu, si instruite conformu prescriseloru Statutului organicu, suntu a se tramite pana in preser'a alegeriei parintelui Inspectoru cerc. de scole Georgiu Cratinescu protopopu in Belincz; avendu recurrentii in vr'o Dumineca ori serbatóre a se prezenta in respectiv'a biseric'a locala spre a-si aretă desteritatea in tipicu si cantarile bisericesci.

Georgiu Cratinescu m. p.

prot. si inspect. cerc. de scole.

In contielegere cu respectivele Comite parochiali.

Pentru deplinirea statiunii invetatoresci din Benceculu-Romanu, prot. Timisiorii, inspectorat. Vinga cu terminu pana in 27. Iuliu a. c. st. v. in care diua se va tineea si alegerea.

Emolumintele impreñate cu acésta statiune suntu: 1) in bani gata 146 fl. 42 cr. v. a.; 2) in pamentu 4 jug. de fenatiu; 3) pentru scripturistica 5 fl. v. a.; 4) in grau 48 meti; 5) 8 orgii de lemn din care are a se incalzí si scol'a, si a 6) cortelu liberu cu $\frac{1}{2}$ jug. gradina.

Se observa că din emolumintele de sub punctele 1, 4, 5 are se capete veduv'a remasa după emerit. invetiatoru Ioann Zorlentianu pe lunile Augustu si Septembre in competinti'a sa viduala din $\frac{1}{3}$ parte: jumatate.

Doritorii de a ocupá aceasta statiune sunt avisati recursele sale adresate comit. parochiale a le instrua in sensulu stat. org. si pana la terminulu espusuiale substerne subscrisului inspectoru de scole in Vinga, totodata au a se prezenta in vreo dumineca ori serbatóre in s. biseric'a spre a-si aretă desteritatea in cantare si tipicu.

Comitetul parochialu.

Cu scirea mea: Antoniu Todorescu m. p. inspec.

Pentru deplinirea postului de capelanu class. II. langa veteranulu parochu din Belintiu, Nicolau Grozescu, se deschide concursulu, cu terminu de alegere pe diu'a de 27. Iuliu st. vechiu a. c.

Emolumintele suntu: 10 lantie de pamentu aratoriu, si a treia parte din tote venitele stolari aici indatinate dela 230 de case.

Recentii suntu avisati, recursele loru, adjusate conformu recerintielor Statului organicu, si adresate Comitetului parochialu, — pana la prefigtul terminu a le tramite parintelui protopopu tractualu Georgiu Cratiunescu in Belincz; si pentru aretarea desteritatii loru in cantari ori cuventari bisericesci, a se presenta in vr'o Dumineca ori serbatore in biseric'a din locu. Recentii cu calificatiune de class'a I voru fi preferiti.

Belintiu, 18. Maiu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu** m. p. prot.

Pentru postulu invetiatorescu din Pobda protopresviteratulu Timisiorii, se escrie concursu cu terminu *pana in 6/18 Augustu a. c.* candu va fi si alegerea.

Aspirantii suntu avisati petitiunile loru instruite conformu prescriseloru statutului organicu, si adresate comitetului parochialu, a le inainta inspecatoriului de scole Iosifa Gradinariu per Vinga in Szécsány.

Emolumintele anuale suntu: 169 fl. 20 cr. — 10 fl. pentru conferintele invetiatoresci, — 60 metri de grâu, 2 orgi lemne, 6 orgi paie pentru scola, 4 jugere de pamantu aratoriu de clasa I, cortelu co-modu si spatirosu, si gradina pentru legume. Este inse de insemnatu ca din acestu salariu 56 fl. si 20 metri grâu folosesce emeritulu invetiatoriu Constantin Brinzeiu.

Pobda 9. Iuniu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Josifu Gradinariu** m. p. inspec-tor de scole.

Conformu decisului Venerabilului Consistoriu diecesanu d. 14 Martie a. c. Nr. 612, se escrie concursu pe parochia gr. or. de clas'a III. din comun'a Josasiu protopres. Ienopoliei cottulu Aradului, carea e incopciata si cu statiunea invetiatorasca, cu terminulu de alegere *pe 20 Iuliu st. v. a. c.*

Respectivulu alesu ca preotu va avea 1/4 sesiune de clasa prima — biru preotiescu cete o masura cucuruzu sfermatu dela 60 de case si stolele indatinate.

Ca invetiatoriu: in bani gata 150 fl. v. a. 5 cubule de gran, 5 cubule de cucuruzu — 8 orgii de lemne din care se va incaldii si scol'a, cortelu libern in localitatea scolei cu gradina in estensiune de 2 jugere.

Dela recenti se pot teste se produca testimoniu despre absolvirea teologiei, calificatiune si de moralitate, — preotii sancti inca potu recurge, era pana la diu'a alegerei, se se prezenteze in vre-o domineca ori serbatore la sant'a Biserica, pentru de a-si arata desteritatea in cantarile sen cuventarile bisericesci. — Recursele adresate comitetului parochialu se voru trimite pana la 21 Iuliu a. c. st. v. parintelui adm. protopopescu Nicolau Beldea in Borosineu care este si posta ultima, dela 22 Iuliu pana la diu'a alegerei se voru trimite oficialui parochialu gr. or. in Josasiu per Gurahoncz.

Josasiu 25. Maiu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Nicolau Beldea** m. p. adm. ppres.

Neputenduse efectuui deplinirea parochiei a dou'a de clas'a prima din comun'a *Santu Nicolaulu romanu* in urm'a decisiunilor consistoriali de sub Nrr 449. 859. si 986. B. se escrie de nou concursu pentru deplinirea acestei parochie. Terminulu de recurgere e 1/13 Augustu, era alegerea se va tinea *in 3/15 Augustu a. c.*

Dotatiunea alegendului parochu o forméza:

1. Jumatate din totte venitele parochiali ale intregei comunitati bisericesci constattorie din 400 numere de case, si anume:

- a) $\frac{1}{2}$ din 50. jugere pamantu aratoriu
- b) $\frac{1}{2}$ din lecticalu(biru preotiescu) in care contribue fie care numru de casa cu cate un'a mesura (vica) de bucate.
- c) $\frac{1}{2}$ din venitele stolarie.

2. Cuartiru cu gradina.

Care dotatiune afara de cuartiru si gradina, da sum'a de 600 fl. v. a prescrisa in "regulamentulu congresualu" pentru parochiele de prim'a clasa.

Dela recenti se pretinde calificatiunea pentru parochiele de class'a prima si anume: atestatulu despre absolvarea celor 8. clase gimnasiale si testimoniu de calificatiune preotiesca pentru parochiele de clas'a prima, precum si desteritatea in cantari si oratori'a bisericësca, ce recentii o voru arata in un'a din dumineci seu serbatori in biseric'a din comun'a susu amintita inainte de alegere.

Recursele adresate comitetului parochialu din Santu Nicolaulu romanu, se se tramita concernintelui protopresbiteru alu Oradii mari Simeonu Bica in Oradea mare (Nagy Várad).

Oradea mare 18. Iuniu 1880. st. v.

In contilegere cu Comitetulu parochialu.

Simeonu Bica m. p.
protopesb. Oradii mari.

Pentru vacanta parochie gr. or. de clas'a III. din comun'a Finisiu cu filial'a Valemare in protopresviteratulu Ienopoliei cottulu Aradului se escrie concursu cu terminulu de alegere *pe 20 Iuliu a. c. st. v.*

Venitulu parochialu din parochia matre Finisiu: $\frac{2}{4}$ sesiune pamantu aratoriu da clasa III-a, biru dela 72 case cate o mesura cucuruzu sfermatu, stolele indatinate si cortelu cu gradina in estensiune de $1\frac{1}{4}$ jugeru.

Din filia Valemare — venitulu stolarin si birulu preotiescu dela 56 case cate o mesura cucuruzu sfermatu.

Dela recenti se pot teste ; testimoniu de teologie, de cualificatiune si de moralitate, — preotii sancti inca potu recurge, era pana la diu'a alegerei se se prezenteze in vre-o domineca ori serbatore la sant'a Biserica pentru de a-si arata desteritatea in cantarile sen cuventarile bisericesci. — Recursele adresate comitetului parochialu, pana la 21 Iuliu a. c. st. v. se voru trimite parintelui adm. protopopescu Nicolau Beldea in Borosineu care e si posta ultima, dela 22 Iuliu pana la diu'a alegerei se voru trimite oficialui parochialu gr. or. in Finisiu per Gurahoncz. Finisiu 25. Maiu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Nicolau Beldea** m. p. adm. ppres.